

Hoofdstuk 1

Waarom wedergeboorte zo nodig is¹

Leeswijzer voor deze oefening

Deze oefening van Justus Vermeer gaat over Johannes 3 vers 7: 'Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.' De oefening is ter gelegenheid van de voorbereiding op het Heilig Avondmaal. Het is dus de bedoeling dat je je eigen hart onderzoekt en voorbereidt op het komende Avondmaal: mag ik aangaan? En als dat mag, hoe moet ik aangaan?

In het eerste gedeelte van de oefening (1.1) vertelt Vermeer iets over het hoofdstuk, over de onderverdeling van zijn oefening en over algemene overtuigingen. In het tweede gedeelte (1.2) vertelt Vermeer wat wedergeboorte eigenlijk is. Hoofdstuk 1.3, het derde deel van de oefening, gaat erover dat Jezus dit tegen Nicodemus zegt, als een vermaning. Het laatste deel (1.4) is de toepassing van de oefening richting de luisteraars – richting jou dus.

Hoofdstuk 1.1 – Waarom is wedergeboorte nodig?

Verwonder u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden

(Joh. 3 vers 7).

1. Verhandeling ter voorbereiding op de bediening van het Heilig Avondmaal.

Verdeling

Dit hoofdstuk, Johannes 3, is te verdelen in twee delen:

een gesprek tussen de Heere Jezus en Nicodemus – Johannes 3 vers 1-21; en het laatste getuigenis van Johannes de Doper over Christus – Johannes 3 vers 22-36.

Nicodemus ...

In het gesprek zien we Nicodemus – de man met wie de Heere sprak. Hij was een overste van de Joden en een leraar in Israël. Een man die inwendig achting en liefde voor de Heere Jezus had.

Een mens die echter nog niet zover was doorgebroken, dat hij er alles voor kon opgeven. Want, zo staat er, hij kwam 's nachts tot Jezus, uit vrees om uit de synagoge geworpen te worden.

Later was het heel anders met hem gesteld, zoals blijkt uit Johannes 19 vers 39. Toen hij, in zo'n gevaarlijke tijd, er alles aan waagde en met Jozef van Arimathéa (die eerder ook in het geheim een discipel van de Heere Jezus was) het lichaam van Jezus openlijk begeerde.

Hieruit zien we hoe soms vreesachtige gelovigen, die tijdelijk niet voor Gods Naam en zaak durven uitkomen (zie de verzen 1 en 2), door de vrijmoedige Geest in de gevaarlijkste tijden ondersteund worden, en dan opkomen voor de Heere.

... krijgt onderwijs ...

Deze Nicodemus werd nu door Christus onderwezen. Het was naar aanleiding van de gebeurtenis waarbij Jezus door tekenen en wonderen verschillende bewijzen gegeven had dat Hij de Christus, de Messias was. Nicodemus wist van deze wonderen en kwam nu tot Jezus en zei: *Rabbi, wij weten dat Gij zijt een Leraar van God gekomen; want niemand kan deze tekenen doen die Gij doet, zo God met hem niet is.*

De Heere Jezus neemt de tijd om Nicodemus over het allergrootste

wonder te onderwijzen, dat aan ieder mens, hoofd voor hoofd, gebeuren moet, zal hij ooit zalig worden. Hij krijgt onderwijs over het wonder van de wedergeboorte, de vernieuwing van een zondaar.

Leesvraag

Hoe omschrijft Vermeer de wedergeboorte in het voorgaande gedeelte?

... van de Heere Jezus

De Heere Jezus stelt deze waarheid aan Nicodemus voor in de verzen 3 tot en met 6. We zien dat Nicodemus in dit grote stuk zeer onkundig was en daarom aan Jezus gevraagd had: *Hoe kan een mens geboren worden, nu oud zijnde? Kan hij ook andermaal in zijner moeders buik ingaan en geboren worden?* Jezus gaf hierna in het zevende vers de uitdrukkelijke vermaning dat Nicodemus zich daarover niet moest verwonderen, want we lezen: *Verwondert u niet dat Ik u gezegd heb: Gijlieden moet wederom geboren worden.*

Leesvraag

Hoe blijkt de onkunde van Nicodemus met betrekking tot de wedergeboorte?

Twee hoofdzaken

Wij zullen in deze tekst twee hoofdzaken onderscheiden:

1. het onderwerp van Jezus' vermaning: *gijlieden moet wederom geboren worden* (hoofdstuk 1.1 en 1.2); en
2. de vermaning zelf: *verwonder u niet dat Ik u [dat] gezegd heb* (hoofdstuk 1.3).

Natuurstaat

Eerst moeten we hierin de natuurstaat van alle mensen opmerken. Alle mensen missen van nature de grote zaak van de wedergeboorte. Niemand komt ermee in de wereld. Wij zijn allen dood, we liggen gevallen in Adam.² *Gelijk door één mens de zonde in de wereld ingekomen is, en door de zonde de dood.*

En: *Gelijk zij allen in Adam sterven.*³ Daarom worden ze genoemd 'dood in zonden en misdaden'. Paulus schrijft: *En u heeft Hij mede levend gemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden.*⁴

Vijandig blind

Daar ligt een mens door Adams schuld in aangeboren zonden nu: blind, verhard, ongevoelig. Door Adams schuld geboren in zonde. Hij maakt daarin de banden van zijn verderf alleen maar vaster. In die toestand ligt ieder mens. Vijandig tegen God en tegen Gods werk in de ziel. Vijandig tegen de wedergeboorte.

*De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn.*⁵ Het verstand hindert hem en staat maar in de weg. *Nademaal in de wijsheid Gods de wereld God niet heeft gekend door de wijsheid.*⁶ Zodoende is de mens vervuld met hoogten en sterktes die neergeworpen moeten worden.⁷

Hij is ook onwillig om verlost te worden. Hij heeft de dood lief en is zo aan de eeuwige, ondragelijke toorn van God onderworpen. *En wij waren van nature kinderen des toorns, gelijk ook de anderen.*⁸

2. Rom. 5:12.

3. 1 Kor. 15:22

4. Ef. 2:1.

5. 1 Kor. 2:14.

6. 1 Kor. 1:21.

7. 2 Kor. 10:4.

8. Ef. 2:3.

Leesvraag

Welke drie begrippen noemt Vermeer om de doodstaat van de mens te omschrijven?

Niets onreins

Niemand zal dus in de hemel komen, als hij niet wedergeboren is. Dit blijkt overal uit Gods Woord. In het bijzonder wordt dat gezegd door de Heere Jezus⁹ en Paulus. Zonder heiligmaking zal niemand God zien.¹⁰ De voorbeelden in de Bijbel laten zien dat zonder wedergeboorte nog nooit iemand zalig geworden is, zoals te zien is in de drieduizend zielen op de Pinksterdag. Maar ook bij Paulus en de stokbewaarder.¹¹

In de hemel komt niets dat onrein is.¹² Een onbekeerd mens kan het daar trouwens ook niet uithouden. Het is hem hier soms al bang genoeg; het stuit hem al tegen de borst om bij Gods volk te zijn, vooral als de Heere in het midden is. Daarom is het ook de belofte van het verbond, dat God Zijn uitverkorenen opnieuw geboren doet worden en bekeren zal, en dus voor de Heere bekwaam zal maken.¹³ *Dan zal Ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en van al uw drekgoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwen geest geven in het binnenste van u; en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vlezen hart geven. En Ik zal Mijn Geest geven in het binnenste van u; en Ik zal maken dat gij in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijn rechten zult bewaren en doen.*¹⁴ Dit is ook het doel van Christus' voldoening zoals beschreven in Titus 2 vers

9. Joh. 3:3 en 5.

10. Hebr. 12:14.

11. Hand. 2:41, Hand. 9 en Hand. 16.

12. Openb. 21:27.

13. Jer. 31:33.

14. Ez. 36:25-27.

14: *Die Zichzelven voor ons gegeven heeft, opdat Hij ons zou verlossen van alle ongerechtigheid, en Zichzelven een eigen volk zou reinigen, ijverig in goede werken.* Jezus zal Zijn volk aan Zijn Vader voorstellen als een gemeente die geen vlek of rimpel heeft.¹⁵

Algemene overtuiging

Ieder mens heeft echter een weg die hem recht schijnt, maar die het niet is, waarop men dus bedrogen zal uitkomen. Jezus zegt: *Velen (zeg ik u) zullen zoeken in te gaan, en zullen niet kunnen.*¹⁶

Een mens kan veel algemene overtuigingen hebben, veel verstand en talenten – ja, een leraar zijn – en deze zaak toch missen. Zoals hier Nicodemus. Ook als Judas, de verrader, die een apostel was. En zoals de Schriftgeleerden en farizeeën, die op de stoel van Mozes zaten.¹⁷ Of als de dwaze maagden, die ook olie hadden.¹⁸

Sommigen hebben overtuigingen en beroeringen als Felix en Agrippa.¹⁹ Hoe ver kan het gaan! Hoeveel kan iemand hebben, en toch niet wedergeboren zijn en dat ook blijven.

We zien dat uitdrukkelijk in Hebreeën 6 vers 4 tot en met 6: de hemelse gaven gesmaakt, de Heilige Geest deelachtig geworden, gesmaakt het goede Woord Gods en de krachten der toekomstige eeuw en ... afvallig geworden! Ook zien we het in 1 Korinthe 13 vers 1 en 2: *Al ware het dat ik de talen der mensen en der engelen sprak, en de liefde niet had, zo ware ik een klinkend metaal of luidende schel geworden. En al ware het dat ik de gave der profetie had, en wist al de verborgenheden en al de wetenschap, en al ware het dat ik al het geloof had [namelijk het wondergeloof], zodat ik bergen verzette, en de liefde niet had, zo ware ik niets.*

15. Ef. 5:27.

16. Luk. 13:24.

17. Matth. 13:2 en 3.

18. Matth. 25.

19. Hand. 24 en 26.

Schijnvruchten

Een mens kan ook veel doen, en toch dit genadewerk van de wedergeboorte missen. Jezus zegt in Johannes 15 vers 2: *Alle rank die in Mij geen vrucht draagt, die neemt Hij weg.*

Hij geeft aan dat buiten Christus heel wat schijnvruchten gedragen kunnen worden.

Joas, de koning van Juda, was vroom zolang de priester Jojada leefde. Na Jojada's dood bogen zich de vorsten van Juda voor hem, en hij hoorde hen, en diende de afgoden.²⁰

Herodes hield Johannes de Doper in waarde, en toen hij hem hoorde, deed hij veel dingen, en hoorde hij Johannes graag. Maar toen er voor Herodias een gelegen moment kwam – Herodes' eigen verjaardag – kwam hij in verzoeking en viel hij af.²¹

Geen wortel

Dit zien we ook in Bileam, die indrukken van God in zijn hart scheen te hebben. Hij zei tegen de boden van Balak: *Wanneer Balak mij zijn huis vol zilver en goud gave, zo vermocht ik niet het bevel des HEEREN mijns Gods te overtreden, om te doen [namelijk te vloeken] klein of groot. Ja, hij profeteerde dat er een ster uit Jakob zal opgaan en een scepter uit Israël zal opkomen.*²² En toch was hij een goddeloze.

We zien dit in het bijzonder bij de farizeeër, die zei: *O God, ik dank U dat ik niet ben gelijk de andere mensen: rovers, onrechtvaardigen, overspelers, of ook gelijk deze tollenaar. Ik vast tweemaal per week; ik geef tienden van alles wat ik bezit.*²³

O, wat een groot verschil met de tollenaar. Die stond van verre en durfde zijn ogen zelfs niet op te slaan.

20. 2 Kron. 24.

21. Mark. 6:20.

22. Num. 24:17.

23. Luk. 18:11-13.

Het blijkt ook uit het zaad, dat in de steenachtige aarde gezaaid is. Dat ging snel op, maar het verdorde toen de zon opging, omdat het geen wortel had.²⁴

Paulus zegt ook in 1 Korinthe 13 vers 3: *En al ware het dat ik al mijn goederen tot onderhoud der armen uitdeelde, en al ware het dat ik mijn lichaam overgaf opdat ik verbrand zou worden, en had de liefde niet, zo zou het mij geen nuttigheid geven.*

Leesvraag

Noem drie Bijbelse voorbeelden van mensen die verkwamen in algemene overtuiging, zonder werkelijk wedergeboren te zijn.

Weinigen

De Bijbel leert ons dat er maar weinig zijn die de wedergeboorte krijgen. Velen zijn geroepen onder die grote menigte, maar weinigen uitverkoren.²⁵ Het is maar een kleine kudde, aan wie de Vader het Koninkrijk geven wil.²⁶

De weg is breed die tot het verderf leidt; velen gaan daarop. Maar de poort is eng en de weg is nauw die ten leven leidt.²⁷ Daarom wordt het wel eens uitgedrukt: *Eén uit een stad en twee uit een geslacht, en zal u brengen te Sion.*²⁸

Ja, het zijn er in alle tijden maar weinig geweest. Dat zien we in de eerste wereld. Wat waren er weinig ware heiligen. In de tijd van Sodom

24. Matth. 13 en 1 Kor. 13:3.

25. Matth. 22:14.

26. Luk. 12:32.

27. Matth. 7:13 en 14.

28. Jer. 3:14.

waren er geen tien, en wie weet of er behalve Lot nog één andere was!²⁹ En zo was het ook in de tijd van Elia. Hieruit kunnen we zien dat er hele landstreken zijn waar er geen of maar weinig zijn. Jezus zegt dat velen zullen zoeken in te gaan, maar Hij zegt erbij: *En zullen niet kunnen.*³⁰

God zweet

Maar iedereen die het er in waarheid om te doen is, kan de wedergeboorte krijgen. Ja, daar is grond voor!

De God van de hemel getuigt het en zweet: *Zo waarachtig als Ik leef, spreekt de Heere HEERE, zo Ik lust heb in den dood des goddelozen! Maar daarin heb Ik lust, dat de goddeloze zich bekere van zijn weg en dat hij leve.*³¹

Jezus zegt: *En Gij wilt tot Mij niet komen, opdat gij het leven moogt hebben.*³² Hij zegt: *Jeruzalem, Jeruzalem, (...) hoe menigmaal heb Ik uw kinderen willen bijeenvergaderen, gelijkerwijs een hen hare kiekens bijeenvergadert onder de vleugelen, en gijlieden hebt niet gewild.*³³ Het is ook te zien in de volgende teksten: *O, dat zij wijs waren!*³⁴ *Och, dat Mijn volk naar Mij gehoord had, dat Israël in Mijn wegen gewandeld had!*³⁵ en ook: *Och, dat zij zulk een hart hadden om Mij te vrezen.*³⁶ Ja iedereen die maar gewillig wordt, en luistert, die kan het goede genieten.³⁷ Omdat God God is en al Zijn eigenschappen volmaakt zijn. Daarom zal het de schuld van de mens zijn als hij het niet krijgt.

29. Gen. 18:32.

30. Luk. 13:24.

31. Ez. 33:11.

32. Joh. 5:40.

33. Matth. 23:37. Zie ook Deut. 32:29, Ps. 81:14 en Deut. 5:29.

34. Deut. 32:29.

35. Ps. 81:14.

36. Deut. 5:29.

37. Jes. 1:19.

Leesvraag

Welke hoop is er, volgens Justus Vermeer, voor een zoekende ziel in Ezechiël 33 vers 11?

Groot bewijs

De Heere laat zien dat het niet aan Hem ligt dat mensen niet wedergeboren zijn, omdat Hij een mens nog laat leven en het woord der verzoening nog in de mond van Zijn knechten legt. Hij laat bidden en smeken opdat een mens zich met God zou laten verzoenen.³⁸

Waarom zou God dat doen, als Hij geen lust had om het te geven? Als God lust had aan de dood van een mens, zou Hij direct het leven van de mens afsnijden en hem onder de eeuwige toorn verzegelen.

Dit is dus een groot bewijs dat de Heere Zijn lankmoedigheid uitstrekt, en dus nog wacht om genadig te zijn.³⁹

Gods doel

Het blijkt ook uit de wegen die de Heere met onbekeerde mensen houdt, zowel in wegen van bezoeken als in wegen van zegeningen. In beide is het Gods doel, volgens Zijn geopenbaarde wil, om een mens tot Hem te brengen. En daarom, vrienden, zal degene die niet wedergeboren is, en verloren gaat, niet te verontschuldigen zijn voor Gods aangezicht op die grote dag.

Hieruit kunnen we zien hoe nodig het is dat ieder haast maakt, en zijn hart eens legt bij zo'n belangrijk leerstuk als de wedergeboorte, en onder het horen sterk met zijn hart tot God roept.

Want werkelijk, vrienden, of u het gelooft of niet, maar hieraan hangt dood of leven. En dat voor eeuwig!

38. 2 Kor. 5:20.

39. Jes. 30:18.

Leesvraag

Hoe blijkt, volgens Vermeer, dat God mensen de zaligheid wil geven?

OPZOEKVRAGEN

- 1) Zoek Johannes 3 vers 1 en 2, Johannes 7 vers 50-52 en Johannes 19 vers 39 op. Wat kun je aan de hand van deze teksten zeggen over de geestelijke ontwikkeling die er heeft plaatsgevonden bij Nicodemus?
- 2) Nicodemus komt 's nachts tot Jezus. Hij ervaart blijkbaar een conflict tussen het verliezen van zijn goede naam en het komen tot Jezus. Is dit conflict voor jou herkenbaar? Welke concrete zaken belemmeren voor jou het uitkomen voor de Naam van de Heere?
- 3) Justus Vermeer gebruikt drie begrippen om de doodstaat van de mens te omschrijven. Werk deze drie begrippen uit met concrete voorbeelden uit het dagelijks leven.
- 4) Vermeer stelt dat er 'hoogten en sterkten neergeworpen moeten worden'. Lees 2 Korinthe 10 vers 4 met kanttekening 14. Wat wordt er met deze uitdrukking bedoeld? Bedenk concrete voorbeelden van 'sterkten' die 'neergeworpen moeten worden'.
- 5) Zoek Mattheüs 13 vers 20 en 21 op met de kanttekeningen. Wat ontbreekt bij een algemene overtuiging?

VERDIEPINGSVRAAG

Vermeer maakt duidelijk dat het niet aan de Heere ligt als mensen Zijn nodiging verachten, en niet geloven. Hoe verhoudt zich dit tot bijvoorbeeld Mattheüs 22 vers 14, namelijk dat er velen zijn geroepen maar wei-

*nigen uitverkoren en tot Mattheüs 23 vers 37 waarin de nodiging door-
klinkt? Probeer de verhouding tussen nodiging en de verkiezing duidelijk
en evenwichtig te verwoorden. De Dordtse Leerregels (hoofdstuk 1 artikel
5 en 6 en hoofdstuk 3/4 artikel 8, 9 en 10) kunnen je daarbij helpen.*

Hoofdstuk 1.2 – Wat is wedergeboorte?

Uit God geboren

Wat betreft de aard van de wedergeboorte, daarin zien wij eerst iets over het woord ‘wedergeboorte’.

Het woord zegt zoveel als ‘nieuwe geboorte’ of van ‘boven geboren’. Een enkele keer komt het in de Bijbel voor met betrekking tot de wederoprichting van alle dingen, op de jongste dag. *En Jezus zeide tot hen: Voorwaar Ik zeg u, dat gij, die Mij gevolgd zijt, in de wedergeboorte wanneer de Zoon des mensen zal gezeten zijn op den troon Zijner heerlijkheid, dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls.*⁴⁰

Dan wordt het ook wel een nieuwe schepping genoemd. *Want zie, Ik schep nieuwe hemelen en een nieuwe aarde; en de vorige dingen zullen niet meer gedacht worden en zullen in het hart niet opkomen.*⁴¹ Dit is ook te zien in Jesaja 66 vers 22: *Want gelijk als de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, die Ik maken zal, voor Mijn aangezicht zullen staan, spreekt de HEERE, also zal ook ulieder zaad en ulieder naam staan.* Vergelijk deze tekst met 2 Petrus 3 vers 13: *Maar wij verwachten, naar Zijn belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woont.* Deze heerlijke hemel en gezuiverde, heerlijke aarde zullen alleen de wedergeborenen dan bezitten.⁴² Daarom staat er in Mattheüs 5

40. Matth. 19:28.

41. Jes. 65:17.

42. Ps. 37:29.